

Helsinki 22.4.2013

Sosiaali- ja terveysministeriölle

Lausunto työeläkeindeksityöryhmän loppuraportista

Sosiaali- ja terveysministeriön asettama työryhmä pohti vuoden 2012 aikana työeläkeindeksin mahdollisia muutostarpeita. Työryhmän loppuraportti sisältää paljon tietoa suomalaisesta työeläkejärjestelmästä ja järjestelmän vertailuista muiden maiden työeläkejärjestelmiin. Raportti antaa myös havainnollisen kuvan siitä, miten työeläkeindeksi on korottanut eläkkeitä.

Työryhmä koostui monen tahon asiantuntijoista. Mukana oli myös kolme eläkeläisjärjestöjen edustajaa. Edustus oli tärkeää, koska työryhmässä käsiteltiin jo maksussa olevia eläkkeitä, ei yksinomaan tulevia eläkkeitä. On luonnollista, että eläkeläisjärjestöt haluavat olla mukana jäsenistöään koskevassa valmistelutyössä.

Työryhmän loppuraportissa päädytään esittämään, että eläkkeiden ja ansaittujen eläkeoikeuksien nykyinen tarkastusmenettely on toimiva. Raportin mukaa ei myöskään ole riittäviä perusteluja esittää siihen muutoksia, olipa kyse indeksin huonontamisesta tai parantamisesta.

Loppuraporttiin sisältyi mukana olleiden eläkeläisjärjestöjen edustajien eriävä mielipide.

Työeläkeindeksin rakenne

Nykyisessä työeläkeindeksissä hintatason muutoksen osuus on 80 prosenttia ja ansiotason muutoksen osuus 20 prosenttia. Indeksien rakenteesta johtuu, että työeläkkeet ovat jääneet palkkakehityksestä jälkeen.

Loppuraportissa on tarkat selvitykset siitä, miten työeläkeindeksi on nostanut eläkkeitä. Eläkkeiden nousua tarkasteltaessa pitää erottaa kaksi eri näkökulmaa: eläkkeiden reaalinen nousu ja suhteellinen nousu.

Eläkkeiden indeksointi turvaa sen, että eläkkeet nousevat reaalisesti. Euroina mitaten eläkkeet ovatkin nousseet, kuten raportissa selkeästi osoitetaan.

Toisenlainen kuva muutoksesta syntyy, kun verrataan eläkkeiden nousua palkkojen nousuun. Raportin laskelmat osoittavat tämän epäkohdan. Esimerkiksi käyvät laskelmat, joissa osoitetaan eläkkeensaajien tulojen nousseen yhdeksän vuoden aikana 5–10 prosenttia, kun taas 40–49-vuotiaiden ansiotulot nousivat samassa ajassa 30–37 prosenttia.

Suurin ongelmista on juuri se, että eläkkeet jäävät jatkuvasti ansiotason kehityksestä. Eläkkeiden suhteellinen osuus palkoista siis pienenee. Mitä pitempää ihminen on eläkkeellä, sitä suuremmaksi kasvaa ero on eläkkeen ja palkkatulon välillä.

Ansiotason nousun myötä nousevat monet palveluiden tai tuotteiden kustannukset. Kun eläkeläisen tulotaso jää jatkuvasti ansiotuloihin verrattuna, tarkoittaa tämä käytännössä sitä, että eläketulon riittäminen muuttuu kyseenalaiseksi. Monilla pitkään eläkkeellä olleilla on vaikeuksia saada eläke riittämään välttämättömiin asumis-, lääke- ja muihin elinkuluihin.

Paras keino eläkkeiden suhteellisen arvon alentumaan on työeläkeindeksin muuttaminen siten, että kasvatetaan indeksissä ansiotason muutoksen osuutta. Eläkeläisedustajat ehdottivat eriävässä mielipiteessään työeläkeindeksiin ansiotason muutoksen osuudeksi 30 prosenttia ja hintatason 70 prosenttia. VENK ry yhtyy tähän ehdotukseen.

Ehdotettu muutos vaikuttaa maksussa oleviin eläkkeisiin varsin vaatimattomasti. Muutos nostaisi eläkkeitä ensimmäisinä vuosina vain 0,16 prosenttia, jos reaali-ansiot kasvavat 1,6 prosenttia vuodessa. Vasta vajaassa 30 vuodessa kaikkiin maksussa oleviin eläkkeisiin sovellettaisiin muutosta. Tällöin keskimääräinen eläke olisi noin 2 prosenttia korkeampi kuin se olisi ilman muutosta.

Muutoksen kustannusvaikutukset ovat vähäiset: eläkkeiden noin 2 prosentin reaalinousu tarkoittaa sitä, että TyEL-eläkemenon osuus palkkasummasta nousisi 0,6 prosenttiyksikköä.

Indeksitarkistusten ajankohta

Kaikkia maksussa olevia eläkkeitä tarkistetaan nykyisin kalenterivuositain työeläkeindeksillä tammikuun alussa. Indeksien laskennassa käytetään edellisen vuoden kolmannen neljänneksen lopussa päättyneen vuoden ajanjakson elinkustannusten ja ansiotason muutosta. Tämä aiheuttaa viipeen eläkkeiden korotuksessa, kun kustannukset ovat saattaneet muuttua jo edellisen vuoden alusta alkaen.

Esitämme, että työeläkkeitä tarkistetaan kaksi kertaa vuodessa esimerkiksi tammikuun ja heinäkuun alusta lukien. Muutos aiheuttaa vain vähäisen kustannusten nousun. Kuten raportissa todetaan, TyEL maksua muutos nostaisi 0,1 prosenttiyksikköä ja eläkkeitä 0,2 prosenttiyksikköä nykyisten inflaatioennusteiden mukaan.

Lopuksi

Suomalainen työeläkejärjestelmä on monilta osin toimiva ja kestävä kuten ulkopuolisten asiantuntijoiden lausunnoistakin käy ilmi.

Helsinki 22.4.2013

Valtakunnalliset eläkeläisjärjestöt VENK ry

Sirkka-Liisa Tarjamo

puheenjohtaja

Jyvätie 23, 01370 Vantaa

puh. 050 5766981

Liisa Fräki

sihteeri